

Széplaki Erzsébet

Gyakorláshoz

Ami a 7. évfolyamos

Nyelvtan és helyesírás munkatankönyvből kimaradt

Anyanyelvismeret

1. Vizsgáljátok meg a következő egyszerű mondatokat, majd a szerkezetüket!

A tanítás után Máté jó hírral hívta fel a barátját telefonon. Csanád is jókedvű lett.

a Húzzátok alá azokat a szavakat, amelyek nem töltenek be önállóan mondatrészszerpet!

b Másoljátok le az első mondatot alkotó szó szerkezeteket!

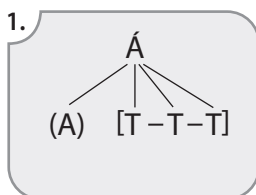
c Játsszatok el egy jelenetet, amelyben egyikőtök egy jó hírt újságol el a másikótoknak!

2. Elemezd a következő mondatokat! Készítsd el a közös ágrajzukat!

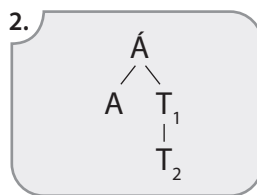
A lányok beszélgetnek.
Mindannyian jókedvűek.
Éva is vidám lett.

3. Szerkessz mondatokat a következő ágrajzokhoz!

1.

2.

1. _____

_____

2. _____

_____

4. Húzd alá a következő mondatok állítmányát és alanyát!

Ti labdáztatok az udvaron tegnap délután?

A lányok szívesen kosaraznának a másik iskola csapatával.

A fa árnyéka enyhét adhat a nagy melegben.

a Bontsd szócsoportokra a mondatok igei állítmányait a példa szerint!

labdáztatok = szótő + k + j + kh + r

kijelentő mód, múlt idő, T/2.

---

b Jellemezd az igéket (mód, idő, szám, személy) a példa szerint!

5. Húzd alá a megfelelő jelöléssel a már megismert mondatrészeket! Figyeld és nevezd meg, hogy milyen szófajú szó tölti be a tárgy szerepét a következő mondatokban!

Imádom az izgalmas filmeket!

Tisztelnünk kell egymást.

Valamit szeretnék elmondani neked.

A piros gyöngy mellé raktam fehérét is. _____

Mit tegyek? _____

6. Másold le a következő szövegből a **-t-re** végződő szavakat!

A vasárnapot a család Pécssett töltötte. Mindenütt jártunk, ahová érdemes elmenni a városban. Meglátogattuk a Misinatetőt is. A család ott ebédelt az egyik étteremben. Anyukám rántott húst evett. Apu sült kacsacombot falatozott párolt káposztával. Én brassói aprópecsenyét kértem. Örültünk annak, hogy együtt lehetünk. Ebéd után még egy nagy sétát tettünk az árnyas fák között.

---

a Karikázd be a lemásolt szavak közül a tárgyragos névszókat!

b Csoportosítsd a kimaradt szavakat a megadott szempontok szerint!

Múlt idejű ige: _____

Befejezett melléknévi igenév: _____

Ragos névszó (helyet jelöl): _____

Határozószó: _____

Névutó: _____

c Csoportosítsd a szöveg valamennyi igéjét a ragozásuk szerint!

---

7. Építs mondatpiramist! Bővítsd tovább a **Bence telefonál.** mondatot mindig a megadott határozóval! A mondat szórendjét megváltoztathatod.

helyhatározóval _____

időhatározóval _____

társhatározóval _____

módhatározóval _____

8. Alkoss mondatokat érzékeltetve a szópárok jelentésbeli különbségét!

vassal – vasal _____

szeggel – szegel _____

eggyel – egyel _____

9. Gyakorold az okhatározók felismerését!

a) Elemezd az alábbi mondatokat!

b) Írd a vonalra az okhatározók kifejezőeszközeit!

Uráért a kutyát is megbecsüld!

_____

Fejétől bűzlik a hal.

_____

Nem láttam miattad a filmet.

_____

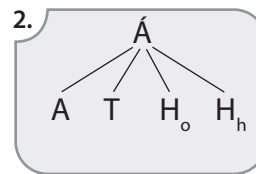
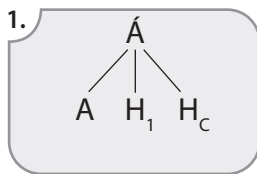
Mari gyávaságból hallgatott.

_____

Kiszaladtunk a kiabálásra a teremből.

_____

10. Szerkessz mondatokat az ágrajzoknak megfelelően! Az ok- és célhatározót névutós szerkezettel fejezd ki!

_____

_____

11. Egészítsd ki a következő határozószókat!

rö____tön, mind____árt, azo____al, tava____, tegnapelő____, ugyana____or

a) Alkoss mondatokat velük! Figyeld meg, milyen mondatrész szerepét töltik be! Állapítsd meg, milyen összefüggés van a szófaj és a mondatrészszerkezet között!

_____

_____

_____

_____

_____

b) Szerkessz szöveget a kiegészített szavak felhasználásával!

_____

_____

_____

_____

_____

Helyesírás, nyelvhelyesség

1. Az alábbi szövegrészletben egy-egy kerülendő nyelvi hibára találsz példát.

- a Karikázd be a nyelvhelyességi szempontból kifogásolható szavakat!
- b Nevezd meg, hogy mi okozza a hibát!
- c Írd le helyesen a mondatot!

Csaba így dicsekedett a szomszéd fiúnak:

- Tegnap én voltam a legügyesebb gördeszkázó a téren.
- Ezt bárki mondhatta, hiszen én nem voltam ott.
- Nem mondanám, ha nem így lenne.
- Ki tudhatta?

A hiba megnevezése: _____

Javítás: _____

- d Másold le, és elemezd Csaba első megszólalását!

_____

- e Készítsd el az elemzett mondat ágrajzát a párbeszéd mellé!

2. Lépten-nyomon tiltó táblákba botlunk. Egyre szaporodnak a felszólításokat, utasításokat tartalmazó feliratok is. Sajnos ezekben gyakran találunk nyelvi, nyelvhelyességi, sőt helyesírási hibákat is. Húzd alá a hibákat az alábbi mondatokban, és írd le helyesen őket!

Vigyáz a kutya harap

Állatokat ne etessék!

_____

_____

Ne szemeteljünk.

Kérjük a kopogás mellőzését.

_____

_____

- a Alkoss egy olyan iskolában elhelyezhető táblafeliratot, amely a házirendetek valamilyen előírására hívja fel a figyelmet! Ügyelj, ne legyen benne helyesírási hiba!

_____

- b Rajzolj két, a környezetben előforduló tiltó táblát, és fogalmazd meg a jelentésüket!

1. _____
_____
_____

2. _____
_____
_____

- **3. Egészítsétek ki a következő szótöredékeket egy-egy magyarországi földrajzi névvel! Segítségül megkapjátok a szavak értelmezését.**

A keresett földrajzi név

ha _____ an (folyó) = nemsokára	_____
ba _____ ha (hegység) = a babaház egyik helyisége	_____
b _____ jed (megyeszékhely) = mérges lesz	_____
tisz _____ bó (folyó) = katonai ruha készítője	_____
fe _____ (megyeszékhely) = börtönőr	_____
ko _____ s (város) = régi foglalkozás	_____
eső _____ át (hegy) = ruhadarab	_____

- **4. Látszólag teljesen értelmetlenek a következő mondatok. Ha rájöttek a titkosírás kulcsára, könnyen megértitek a szöveget. Írjátok le az eredeti szöveget hibátlan helyesírással!**

Zendentre a Tuna-ganyar dalán etyig lekzepp delebülézse. A Tuna-bard etyig työnyörű fározsa. Göszelépen a Fizsek ráti-hety zsék makazsotig. Hajófal gönyyen eljudhadz Ezderkom paizs.

- 5. Milyen nyelven beszélnek az alább felsorolt népek?**

a lengyelek: _____ a németek: _____
a magyarok: _____ az oroszok: _____
a japánok: _____ az osztrákok: _____
a szerbek: _____ a csehek: _____

- a** Milyen idegen nyelvet tanulsz? Mi okoz számodra örömet az idegen nyelv tanulásában?
b Beszélgetsetek a nyelvtanulás fontosságáról! Milyen előnyei vannak egy vagy több idegen nyelv ismeretének?

- 6. Egészítsd ki a megfelelő határozóraggal a következő mondatok tulajdonneveit!**

Az irodalomórákon megismerkedtünk Jókai Mór _____. Regényében találkoztunk Timár Mihá _____, Brazovics Athanáz _____, Krisztyán Tódor _____, Kacsuka hadna _____.

- a** Írd le, melyik Jókai-regény szereplőiről volt szó a szövegben!

- b** Sorold fel a regény néhány női szereplőjének a nevét *-val, -vel* toldalékos alakban!

---

7. Töltsd ki a helyesírási totót! Írd a tippet az utolsó oszlopba!

	1	2	X	Tipp
1.	reszeljük	reszelljük	reszejjük	
2.	tejszínhabot	tejszínhabott	tejszínhabot	
3.	döntsd	dönsd	döncsd	
4.	látsd	lássd	lásd	
5.	légy szives	légyszíves	légy szíves	
6.	Takách-csal	Takáchcsal	Takáchhal	
7.	kisebbít	kisebbit	kisebbít	
8.	elfogyasztja	elfogyassza	elfogyaszja	
9.	Fertő tavi	Fertő-tavi	fertő tavi	
10.	hosszat	hosszatt	hoszat	
11.	muszály	muszáj	musszáj	
12.	Mariannal	Mariann-nal	Mariann-al	
13.	irigy	irígy	írígy	
+1.	tanúsít	tanúsít	tanúsít	

8. Végezd el a kérdéseknek megfelelő toldalékolást az alábbi szabály ismeretében! A mértékegységekhez, számjeggyel írt számnevekhez a hasonlult *-val*, *-vel*, *-vá*, *-vé* kötőjellel kapcsoljuk a ragokat, például *1000-rel*.

Szótő	Mivel?	Mivé?	Szótő	Mivel?	Mivé?
cm	_____	_____	20	_____	_____
Ft	_____	_____	1	_____	_____
3	_____	_____	g	_____	_____
A	_____	_____	10	_____	_____

9. Írd le minden lehetséges helyen elválasztva a következő szavakat!

könyvért, vízért, falig, házért, kincsért, városig, becsületért

_____

_____

10. Fejtsd meg a rejtvényt! A megoldás akkor helyes, ha a sorok nem tartalmaznak helyesírási hibát.

1. Nem közös.
2. Eredményes.
3. Az egyik mondatrész.
4. Ilyen állítmány is van.
5. A tárgy is ez.
6. Tudással felvértez.

